

Izhaja vsak četrtek,
Velja s poštnino vred in
v Mariboru s pošiljanjem
na dom
na celo leto . 3 fl.
" pol leta . 1 fl. 50 k.
" 1/4 . — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
" pol leta . 1 fl. 30 k.
" 1/4 . — fl. 70 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznanila se prijemajo in
plača se za navadno vrstico
če se oznanilo natisne en-
krat, 10 kr., če dvakrat,
15 kr., če trikrat 20 kr.,
in vsakokrat za kolek 30 k.

Štv. 44.

V Mariboru 3. novembra 1870.

Tečaj IV.

Z bojišča.

Pretekli teden se je podala trdnjava Schlettstadt. Če ravno je trdnjava srednje vrste, je vendar zelo važna za Pruse zato, ker mimo nje drži železnica, ki veže Besancon in Belfort, Lion s Strasburgom, od nje drži tudi železnica čez Vozege v Luneville in Nancy.

27. oktobra se je moral Nemcem podati Metz, ena naj vekših trdnjav v Francoski in dozdej še devica med francoskimi trdnjavami „Glad“, naj strahovitejši general, ki premaga vse naj močnejše trdnjave, ki so drugače mogoče odbiti vse naj hušje napade sovražnika, je tudi prisilil to trdnjavo, da se je morala sovražniku podati. Trdnjava Metz je imela preveč vojakov, in to je bila njena poguba, ker kakor se je še le zdaj zvedelo, je Bazaine še imel 175000 vojakov. Med temi vojaki je 30.000 ranjenih in bolnih. Metz bi lahko branilo 10.000 vojakov, in ti bi jo lahko držali še zastran živeža morebiti više pol leta, če ne dalje, ker Metz je tako močna in tako dobro postavljena trdnjava, da kakih 20.000 mož lahko odbija naj vekšo sovražnikovo armado. Nemci zato tudi te trdnjave niso napadli, temuč so okolo nje samo postavili 250.000 vojakov, ki so jo tako popolnoma obdaval, da ni bilo mogoče živeža v njo spraviti. Nemci so dobro znali, da se tako velika množina ljudi v trdnjavi dolgo držati ne bode mogla, in da mora priti strahoviti general „glad“, ki bode gotovo trdnjavo prisilil, se podati. Rajtinga je bila dobra, in Metz je pal. Če vendar premislimo, da je Bazaine še imel 143.000 močnih in zdravih vojakov, ki so bili z vsem potrebnim dobro oboroženi, da je Bazaine lahko prerajtati mogel, da se tako velika množina v Metzu dolgo držati ne bode mogla, ker ji živež v kratkem zmanjkati mora, da je tudi gotovo znal, da mu od nobene strani pomoč priti ne more, se nam nehoté vriva vprašanje, zakaj je Bazaine skorej cela dva meseca mirno sedel v Metzu in pričakoval ta nečastni pad, kakega še v zgodovini dozdej najti ni. Nobenkrat mu ni prišlo na misel, s svojo veliko armado iz trdnjave prodreti in oditi v Vozege, kjer bi se združil z drugo francosko armado, in od ondot napadel sovražnika. Z malimi trumami je sicer večkrat sovražnika napadel in tudi pobil, ali samo toliko, da mu je vzel nekoliko živeža, ki za njegovo veliko armado vendar ni zadostoval, potem pa se je spet v trdnjavo pomeknol.

Če vse to prav natanko premislimo, in če dalje premislimo, na kakov način so dobili Prusi Weissenburg, kako sramotno se je podala sovražnikom trdnjava Sedan itd., se nam nehoté vriva misel v Francoski je pri sedajnem boju vladala grdobna izdaja!

Če dalje premislimo, kako strašno neskrbno se je obnašal Mak-Mahon pri Weisenburgu, kako drugi generali pri Sedan, kako lahko so Prusi dobili Sedan in vlovili Napoleona, kako mirno je pričakoval Bazaine v Metzu s svojo veliko armado sramotni trenotek, ko se je moral podati sovražniku; se nam spet usilja druga misel, da je izdaja francoskega naroda šla od najvišjih poveljnikov francoske armade. Kaj bi bil Bazaine pred dvema mesecema lahko storil, ko je še njegova armada bila močna in navdušena, če bi bil hotel? — Ubogi francoski narod! — Če dalje premislimo, da se je Napoleon tako rekoč pruskemu kralju navlaš podal, da je med Napoleonom in Wilhelmom od onega časa neko posebno prijateljstvo, da mu je Wilhelm zaukazal kot

ujetniku najlepši kraj za prebivališče, da zdaj zmirom pisмено občujeta, da grejo posebno zadnji čas noč in dan kuriri med Wilhelmshöhe in Versaillou, da vsi nemški časniki izrekajo, da se bode Napoleon prej ko ne spet na francoski prestol spravil, da Prusi samo z njim hočejo mir delati; če vse to natanko premislimo, bi skorej bili prisiljeni misliti, da je Napoleon največji izdajec Francoske.

Francosko ljudstvo mu je že delalo preveč over pri njegovem despotičnem vladanju, mislil ga je zato popolnoma pobiti in ubogo bode mirnejše in se bode dalo lože despotično vladati. Ali pa se stari grešni politikar v tem ni nekoliko zmotil? — Mislimo, da bode francosko ljudstvo izdajstvo, o katerem je že zdaj popolnoma prepričano, maščevalo in izdajce vredno kaznovalo! Bodi si lisjak še tako zviti in star, enkrat se vendar vlovi in potem joj njemu! —

Metz je pal, kaj pa bo zdaj, ali se bodo še Francozi dalje bojevali? Kakor francoske vlade proklamacija kaže, še Francozi zato ne obupajo in se zato hočejo še dalje bojevati. Celi svet vendar, ki sedanje razmere v Francoski dobro pozna, pravi, da je vse zastoj, in da bi najbolje bilo, če bi Francozi ko naj hitrej mir napravili, ker zdaj se bode 250.000 nemških vojakov, ki so dozdej morali opazovati Metz, podalo proti Parizu ali proti trdnjavam Thionville, Montmedy, Mezieres, Rocroy, Verdun itd., mnogi se bodo tudi združili z armado generala Werder-ja in bodo napadli generala Cambriel-a in Garibaldi-ja v Vogezih in začela se bode splošna vojska v severni in južni Francoski. — Tako veliki in redni armadi kakor jo imajo zdaj Nemci v Francoski, pa se Francozi nikakor ne bodo mogli soperstavljati in le čudež bi bil, če bi se Francoska po vojski rešila.

V Metzu so Prusi ujeli 173.000 mož, in tedaj imajo zdaj više 300.000 ujetih Francozov v Nemčiji — tega še v zgodovini ni dozdej zapisanega — med ujetimi so tudi maršali Lebeuf, Bazaine, Canrobert, generali Frossard, Boyer, Coffinieres in še drugih 30 in čez 6000 oficirjev. Dalje so Prusi dobili, kolikor je dozdej znano, 4000 velikih kanonov, mnogo manjih, mitrelez in više 100.000 novih pušk. Zadnje dni so bile tudi male bitve pri Montera-u in Rangisu, pri kterih so spet Francozi tepeni bili.

25. oktobra so Prusi napadli kraj Lonchamps, Francozi so jih vendar pobili in nazaj vrgli.

Iz Reimsa se poroča v Monakovo, da so Francozi napadli pri Somerance in Fleville stoječe nemške vojne, in da so jih mnogo pokončali. Nekteri pruski konjiki so vendar srečno odšli in so privedli pomoč, in konečno so se Francozi pomeknoli v gozde.

Pretekli ponedek je bila pri Parizu velika služba božja, da bi se srečno vzel — ali razrušil — Pariz, v kterega se je začelo streljati 1. t. m.

Pravi se, da bodo šli vsi nemški knezi v slovesnem sprevodu v Pariz, ko bode vzet. — Šli bodo tedaj gledat razvaline najlepšega mesta, katero je razrušil nemški vandalizem! —

Gospodarske stvari.

Gospodarska dela meseca novembra.

V hiši in dvoru. Zelje se mora zrezati in za kvasenje dobro stlačiti. Predivo se mora omikati, konoplje

namočene se morajo pobrati, sušiti, tretji in sesnažiti. Tabak se naj pobere, žito mlati, sad suši in zimski sad se naj marljivo pobira in gnjili odstranjuje. Repa in krompir se naj pobira, vodetoki se naj pokrijejo.

V vinskih kletih se naj marljivo opazuje vrenje mošta. Tropinsko vino in tudi črnina se naj preša.

V hlevu. Goveda se ne smejo več goniti na pašo in se jim mora pokladati repa in krompir; hlevi se morajo dobro ovarovati. Ovcam se mora dajati suha klaja prej, ko se ženejo na pašo.

V vrtih za zelenjad. Zimska salata se naj sadi in zimska vohred naj osiplje. Dobro je tudi celi vrt pognojiti in prekopati.

V sadovnjakih se mora kopati, gnojiti in jame za sajenje dreves se naj izkopajo. Drevesa se morajo lepo osnažiti in presaditi. Sadovna drevesa na brajdah pokri s slamo, živi ploti se naj sadijo, divjaki, ktere bočes v sobi požlahntiti, se naj izkopajo in v slamo zavijejo.

V vinograd se naj vozi gnoj, brajde se naj pokrijejo s slamo in stari trsi se naj osipljejo.

V hmelnik se naj navozi zadosti gnoja.

Na polju in senokošah. Zimska žita se še lahko dalje sejejo, če je vreme ugodno. One njive, na ktere hočemo sejati okopavino, se morajo globoko izorati. Praši se drugokrat. Če ne zmrzava, se še lahko zmirom voda napejlava na senokoše. Nove senokoše se naj delajo. Gnoj se naj vozi na senokoše in grmovje na njih se naj izkopa.

Pri ulnjaku. Panji se morajo dobro zavarovati zoper mraz. Slabi panji se morajo krmiti.

Pri ribnikih. Vsi žlebi, jezi itd. se morajo dobro pregledati in popraviti. Ribe se več ne smejo loviti in orodje za ribeje moraš dobro osnažiti in hraniti.

V logu. Drevesa se začnejo sekati; bukovino, jesevano in jelševo seme se mora pobirati, ravno tako tudi smrekovi češarki, želod in brezovo seme se naj poseje. Posušene veje se morajo odstraniti in po snegu ali vetru pokvarjena drevesa posekati in iz loga odpeljati.

Lov. Veliki lovi so posebno ta mesec, navadno streljajo se jeleni, divje koze, zajci, volki, lesice, klunjači, jerebice itd.

Pojasnila

postave gledé povzdige reje goveje živine.

O zboljšanju živinskega plemena.

Živinsko pleme se dá v kakem kraju po naših razmerah tako-le popraviti ali zboljšati:

a) da se izbere in izreja naj boljša plemna živina; da vbreji vselej naj lepši bik naj lepšo kravo istega plemena. To se pa da zdaj samo doseči, ako je izpejlava na splošni način. Doseženo je že mnogo, ako se skrbi za izrejo lepe zmolzne in pitovne živine.

Tisto pleme je najboljšé, ktero daja za živež naj več mesa in mleka.

b) Da se vbrejajo domače krave in junice s plemnimi biki žlahntišega plemena, ki so pa vsekako jihovega plemena. Nekteri živinorejci mislijo, da ima že prvo, po tem načinu storjeno tele vse izvrstne lastnosti plemnega bika, — ali ta je bosa.

Skušnja uči, da ima govedo še le v četrtem do šestem plemenu te lastnosti. Ako n. pr. vbreji bik marijnodvorskega plemena, kravo belkastega ali žoltega navadnega plemena, ni tele niti marijnodvorskega niti navadnega plemena. Ako se je storila telica, jo mora zopet izvrsten bik marijnodvorskega plemena vbrejiti in tako tudi telico, ki se znabiti zdaj stori in tako dalje do petega zaroda; še le potem, po osmih do desetih let se vredí novo pleme, ki ima vse dobre lastnosti svojih prednikov. Še le zdaj se te lastnosti tudi zarodijo in smé n. pr. bik četrtega zaroda istega zaroda junico vbrejiti. Zarad tega si je treba čvetero marijnodvorskih bikov zapored omisliti, kajti celih osem ali deset let niso tako storjeni biki še za rabo, ker bi pleme pokazali.

K. §. 14.

Plemni bik smé na dan le dvakrat brejiti.

Ako plemni bik na dan večkrat nego dvakrat brejiti, je lahko umeti, da ne naredi krepkega zaroda, ker mu moči spešajo. Tako ostane dosta krav nerodovitnih, ker bikovo

seme nima prave zarodne moči, dasi se še na kravo spravi, krave ostanejo jalove, kar je za gospodarja velika kvar. Pa tudi, ako bik dvakrat na dan brejiti, mu je treba razun dobre in obile piče, še nekaj ovsa kot pridavek, da ne opeša. Da bika silijo zapored brejiti, je skozi in skozi nespametno, kajti ne doseže se s tem prav ničesa, a bik prav zelo oslabi.

Že med žetvijo misli na setev.

Krompir ali korun se je večidel že pospravil raz njiv; previdni in skrbni kmet že zdaj misli, kako in kakšno krompirjevo seme bode v spomladi sadil. Že na njivi se naj lepši, zdravejši krompir srednje debelosti za seme odbere in sicer toliko vaganov, kolikor ga potrebuješ in še nekaj več. Za seme odločeni krompir se potem na zraku dobro posuši in čez zimo shrani v jamah ki so 1 do 1½ čevlja globoke, 4 do 6 čevljev dolge in primerno široke. Krompir se v jamo nasuje tako, da na vrhu kakor streha na dva kraja visi, s subimi vejami in suho prstjo — iz kraja 6 do 8 palcev, — po štirinajstih dnevih, ali saj pred strogim mrazom, 2 do 2½ čevlja visoko pokrije in pogrne. Nasuta prst mora se dobro poteptati. Okoli vsake jame napravi se jarek ali graben, ki je za pol čevlja globokeji, kakor jama, od tega jarka se deževnica in snežnica odpeljuje. Med jamo in jarkom pa naj ostane prstena stena, naj manje 2 čevlja široka. V ti jami ostane krompir do spomladi, varje se urazu in miši, ter obrani si popolnoma svojo kaljivost, tako da sme kmet upati obilnega obrodka.

Nektere skušnje kmeta Epiharmos-a v mačkinji žalosti.

I. Kako si bob pridelujem.

Gosp. vrednik „Slov. Gospodarja“ me je posvaril, ker mu ničesar ne pišem, kako jaz kaj z svojim kmetijstvom ravnam. Svarilo me je spodbodlo, in tako hočem tudi moje gospodarstvene znanosti pokazati. V prvem članku bodem povedal, kako jaz bob pridelujem.

Bob ima dosti moke v sebi, iz ktere se lahko, če je žito nam spodletelo, okusen kruh speče. Zuleti ga zna vsak mlinar. Iz zelenega stročja si napravim sočivo. Tudi bučelicam bob tekne in jih redi. Bob potrebuje dobrega globoko obdelanega zemljišča, gnojenje kakor povsod tudi njemu pomaga. Naj rajši obrodi v prahu. Bob se mora, kakor kuruza v jamice, ktere so 16 palcev razen druge saditi in sicer v kvinkunski ali v petorici, glejte tako-le: $\frac{0}{0} \circ \frac{0}{0}$, toraj petero zrn v edno jamico. Zrno mora biti zdravo. Jamica se z motiko zagrne. Ko je bob že dosegel osem colov visokosti, se mora okopati in malo zemlje okoli rastline navleči. Ko bob že le malo cvetja pokaže, se imajo vršički cveta odščipniti, ker tako cvetje več nastavi in bob več priraste.

II. Kako se iz zmedkov očet (jesih) dela.

To sem se naučil iz staroperzijske knjige. Zmedke vlivam v kufrast ali železen pisker, ki na ognju stoji, da se nekterokrat prekubajo. Potem prekubane zmedke spuščam skoz žakliček iz debelega platna narejen, da se sirasti delki od zmedkov ločijo. Tako očedene zmedke denem sopet v kotlič ali pisker, in jih dam tako dolgo kuhati, da se v gosti rujavkasti lim spremenijo, k čemur je treba kakošne dve uri. Ta lim vzamem potem iz lonca in ga vsipljem na desko in ga v senci posušim. Bog obvari na solncu sušiti; sopet bi se razdelil. Ko je ta tvarina dobro posušena, jo razrežem v male pogačiče in hranim. Ako hočem jesih imeti, takošno pogačico denem v toplo ali mrzlo vodo, kjer se razpusti in jesih je gotov.

Dopisi.

Iz Ptujja je prinesel pred kratkim „Grazer Volksblatt“ ta-le prav zanimiv dopis: „Pri naši okrajni sodnji je bil neki ubogi pisar S., ki je z velikim trdom dosegel, da so ga spet prestavili iz nekega nemškega kraja, v kterega je bil pretiran, v Ptuj, v svojo domovino, blizo svojih starišev, ki so ga podpirali. Pred kratkim pa je spet bil prestavljen

v Maribor, kder je vse mnogo dražje in sicer samo zato, ker je svojega očeta po otročji dolžnosti zvonuradno podpiral, ki se je pravdal z njegovim bratom. Proti temu pa se pušča tukaj adjunkt L., ki je s tukajšnjim odvetnikom St. v prvi vrsti posvačen, kar je celo proti postavi, med tim, ko pisar S. kakor taki, kar je pisal pri kazenski sodnji, ni mogel celo nič storiti pri odlokah v civilnih zadevah, je vendar adjunkt L. vsak dan mogoče vloge svojega tasta rešiti in odločiti.

S. je vendar narodnjak, katerim takoj ne cvetejo rožice L. pa je nasprotnik in zato sme ostati.

Naš realni gimnazij, ki je našemu ljudstvu tako potreben, kakor ribi voda, gre tudi rakovo pot. Med tim ko je preteklo leto bilo v prvem tečaju 46 učencev, jih je letos samo 34, in prihodnje leto jih bo že spet manj, če se ne bode med učitelji nekoliko scistilo in se ne bode postavilo na narodno podlago.

Ker se noče pripoznati lastna krivnja, se vse riva, kakor povsod na duhovščino in na to, da je lani že mnogo učencev na odpiranje čakalo. Tudi zadnji izgovor ne velja, ker skušnje učijo, da se obiskovanje šol povsod od leta do leta množi, kder so razmere normalne. Kako pa bi si tudi mogel zavod zaupanje pridobiti, če učitelji ne zastopijo materne jezika svojih učencev; če ravnatelj, ki je ob enem tudi učitelj, s svojimi učenci samo po tolmaču občuje, če slovenske njih stariše, katerih jezika ne razumi, osorno odpravlja, če je strahovanje vsled upeljanja nesramnega liberalizma, slabo; če srenjski zastop, ki ima dobiček od zavoda, skorej celo nič ne stori, da bi se osoda učencev zboljšala, in niti ni spravlil klopi ob pravem času?

Pri vsem tem pa še nam deželni odbor zmirom pošilja celo nemške učitelje, če ravno je bilo mnogo sposobnih in izvrstnih slovenskih prosilcev, katerim se vendar navadno ne dajo službe.

Ne morem zapopasti, kako se nemški učitelji morejo predrzniti in stopiti kod učitelji med ljudstvo, kterega jezika ne razumijo. Nemški deželni zbor je po §. 19. odločil nemški učni jezik. Nemški deželni odbor pošlje na ti podlagi nemške ravnatelje, in ti predlagajo za druge službe spet samo nemške učitelje, ktere dež. odbor z radostjo imenuje. Vlada, ki bi morala čuti nad tem, da bi se izpeljavale postave, pa k temu molči, ali najde, če se interpelira, vse v najlepšem redu. Proti državni postavi ne more tudi deželni zbor sketpati. — Tako uravnane šole niso zavodi za izobraženje, temoč samo zavodi za germaniziranje in oskrbljenje Nemcev. Ni pač nič čez narodno ravnopravnost.

Iz Gorice. Pri nas so se v kratkem godile res prav zanimive stvari, ktere nas bodo zelo težko peljale do boljšega. Že danes teden sem Vam pisal, da so v našem deželnem odboru nastale velike razprtije zastrañ slovenskega uradovanja, in ker se niso mogle več poravnati, je dr. Lavrič v seji 14. oktobra pismeno napovedal, da če se ne ovrže sklep, vsled kterega se ima uradom samo v italjanskem jeziku dopisovati, hoče stopiti iz odbora. Ker se vendar formalni in pravilni sklepi ne morejo lahko uničiti in je zato tudi ta ostal, je na to dr. Lavrič v seji 21. oktobra naznanil pismeno izstop iz deželnega odbora. Pod to odpovedjo sta tudi podpisana g. Matija Doljak, kot namestnik Lavričev v odboru, in dr. Žigon kot namestnik Gorjupov. Razlogi k temu so res važni, ali slovenski narod po tem tudi strašno mnogo zgubi, ker v taki službi se mu lahko zelo mnogo koristi. Za danes naj bo zadosti, ne morem več pisati, ker to me je zelo prijelo!

Iz monšberske okolice 28. okt. Eden izmed najbolj nenavadnih mostov na celem Štajerskem če ne na celem svetu, je gotovo most v Vapéji vasi v ptujsko-črnogorski fari. Žakaj pa nenavaden. Zategadelj; le navadni mostovi imajo naslonjalo imenovani most ga nima, namesto naslonjala ležijo križem piravi plohi na obeh straneh, kakor bi njih voda skupaj znosila; pri navadnih mostovih se luknje pridno in skrbno zadelujejo, ta most ima luknje, da bi lahko klobuk skoz nje metal; za popravljanje navadnih mostov se pripeljajo močna bruna, kdar se pri tem mostu kaj popravlja, kar se vsakih 50 let gotovo enkrat zgodi, se spravijo tjekaj hloščeki, da bi si lahko ž njimi zobe iztrebil; navadni mostovi imajo trdne in močne mostnice, da se ni treba nesreče bati; tisti most ima švedraste, zveržene, sključene, prhke in slabe mostnice, da se tresejo, ako kdo kozo prek žene; čez navadne mostove se brez vsega strahu vozi; kdar do mosta v Vapéji vasi nekoliko težek voz pride, se

živina izpreže, se prazna trepetaje čez most spravi, potem se k vozu dolga veriga pripne in teža se tako — eins — zwei — drei — čez most vleče, most pa bruši, kakor bi Hrvatje koruzo mleli, ali bi se v megli k toči pripravljalo. Ali ni res, da je to nenavaden most? Tudi naj bolj prebrisan inženirji bi ne mogli lepšega mosta skupaj spraviti, kakor je ta, naj bi tudi do sodnega dne pisali, risali in malali! Škoda, da ne pride nobeden fotograf, da bi most fotografiral!

Nekdo, ki je most že večkrat videl.

Od sv. Jurja v slov. goricah. Mili „Slov. Gospodar!“ Le redkokrat dobivaš dopise iz tega kraja, in če jih dobivaš, še ti tedaj nič veselega oznaniti ne morejo. Tako tudi ta dopis, kterega ti neki rojak iz slov. goric prinaša, nič veselega ne oznanj in to zlasti zavoljo nemškutarstva, ki v teh krajih naši mili majki Slavi neizmerno veliko škoduje. Tako je tudi pri sv. Jurju v slov. goricah. — Farmani te županije so nekdanj med svojimi sosedi, dokler se še niso hodili v Maribor vsako saboto nemškega „cajt-gajsta“ učiti, kateri jim veliko denarjev požre, zavolj premoženja in šole veliko veljali. Bila je tukaj pod Grösslingerjem tako imenovana „Musterschule“, ali kakor bi jo zdaj imenovali izgled nemškutarške šole, ker je tedaj vsaka šola, ktera je naše uboge Slovence bolj ponemčiti ali ponemškutariti mogla, veljala za „Musterschule.“ Pa jaz zavolj tega g. Grösslingerju, kterega že davno hladna zemlja pokriva, nič hudega očitati nočem, saj on tega ni kriv bil, če je moral ljudstvo v nemškem jeziku podučevati, temuč vlada, ki je na slovensko zemljo nemške učitelje pošiljala. Seme, ktero se je tukaj zasejalo, že obilega sadu nemškutarstva prinaša. Videlo se je to pri zadnji volitvi za deželni zbor, kjer je med sedmimi volilci le eden narodno glasoval, in ta je Fr. Kurnik, priprost kmet, ali udan svoji materi Slavi in vnet za Slovenijo. In zdaj, ko smo Slovenci tako daleč že prišli, da so naše šole že vendar en malo v slovenskem smislu uredjene, še imamo veliko drugih napak, med temi napakami se pri sv. Jurju nahaja tudi ta, da so napisani na križev potovih kipih nemški. Kaj si mora priprost Slovenec misliti, če celo v cerkvi nemško besedo nahaja? Drugega nič, kakor da je tudi ta beseda sveta, ker se na najsvetejšem mestu nahaja. —

Ker so tedaj ti napisani za priprostega Slovenca uganjka, si išče sredstva, s kterimi bi on to uganjko rešil in to sredstvo drugo ne more biti, kakor nemštvo. Da ne lažem, so mi že mali otroci pravili: Kaj, da bi jaz nemški znal, bi vendar razumel, kaj je v cerkvi na kipih zapisano. Če že mali otrok tako pravi, potem vemo, kako daleč smo prišli. Deček, če velik mož postane, tudi ne bo drugače govoril. — Pa ne samo to, tudi odrasčeni ljudje so mi djali, če sem jim kaj o Slovenščini razlagal: „Kaj boš nam pravil, če imam o v cerkvi same nemške napise, tedaj veš, da še je gosposka hujša, če bi se pred njo slovenski govorilo, ker je bolj stroga, nego cerkev.“ Gospod župnik in g. kaplan, obadva sta narodna duhovna, moreta li kaj takega v cerkvi trpeti? V imenu Slovencev vaju dopisatelj prosi, odpravita to zmoto iz cerkve in ne pustita, da bi se še dalje nemščina po cerkvenih stenah razpenjala; slovenski napis naj se po vsej cerkvi, kjer so zdaj nemški, napravijo, in videla bodeta, da malo zrnce, ki bo med slovensko ljudstvo padlo, obilega cvetu in sadu prinese. —

Tako moj mili „Slov. Gospodar“ sem se ti pritožil, ali bode glas moje pritožbe kaj dosegel, tega ti zdaj povedati ne morem. Zraven pa ti naznanjam, da ti hočem večkrat dopise iz tega kraja pošiljati, ako ti bo ljubo, njim svoje predalčke odpreti. Z Bogom. J. P.

Politični ogled.

Dunajska vlada je razglasila naredbo, ki odločuje strogo postopanje proti onim deželnim brambovcem, ki ne bi hoteli priseči vojaške prisege.

Ministerska kriza je na Dunaju še vedno na dnevnem redu. Potocki se je pred kratkim spet pogovarjal z Rechbauerjem, in pravi se, da bi ga rad pridobil da stopi v ministerstvo. Res prav čudne stvari se godijo v naši Avstriji, ministerstvo sprave hoče imeti Rechbauerja med seboj! Rechbauerja, ki ima celo nasprotni program! — Svet se meša! — Kaže pa se v vsem, da sedajno ministerstvo ne bode dolgo več životarilo, ker ne stori celo nič odločnega niti na eno niti na drugo stran, in tako ž njim nobena stranka

ni zadovoljna. Ustavoverneži hočejo, da naj odstopijo vsi ministri in se naj izvolijo drugi iz njihove sredine. — No se vé da! — Taaffe vendar naj ostano kot cesarjev ljubljeneec. S Stremayerjem tudi niso več zadovoljni, ker ni zadost energičen. Kar morebiti pride od tod, da hoče vsem po volji storiti.

Na Češkem se zdaj še zmirom delajo zvnredne priprave za neposredne volitve v državni zbor, ki bodo 7. t. m. Vlada in narodna stranka napenjate vse mogoče strune, da spravite svoje v zbor.

V ogerskem državnem zboru tirjajo, da se revidira sprava z Avstrijo sklenjena. Poslanec Tisza — levičnik — je tudi stavil v zboru nasvet, naj vlada potrebno skrbi, da se napravi avstrijska armada, ki bode odgovarjala vsem tirjatvam nove vojne vednosti, da pa se mora armada razdeliti na dva kosa, tako da ogerski oddelek pride iz rok neodgovornega skupnega ministra in menda v roke ogerskega brambovskega ministra. — Tako gre — če se komu podá prst, hoče celo roko! —

V ogerski spodnji zbornici je poslanec Irany predložil, naj se da spet Miletiču svoboda, predlog je vendar z majhno večino padel.

Iz Hrvaške. Deželni zbor se bo začel 10. novembra in bode zboroval do konca decembra.

Ban Rauch je škofom naznanil, da je v Hrvaški zopet vpeljan „Placetum regium“.

Iz Francoske. V Toursu je Gambeta izdal proklamacijo, v kateri se Francoskemu ljudstvu naznanja, da se je trdnjava Metz podala. V tej proklamaciji pravi vlada, da je Bazaine izdajec, da je sodelavec moža od Sedana — Napoleona — in sokrivec usiljencev — Prusov. — Proklamacija tirja od Francozev, naj se pod varstvom republike v naj vekši nesreči spet sami omladijo, naj zajemajo iz moralnosti in socialne politike. Francoska se ne more nikdar podati, dokler le še za en palec posvečene zemlje ima. Ne smemo opešati, temuč moramo sami po sebi ohraniti si svobodo, neodvisnost in celoto Francoske.

Italijanska vlada je v Rimski razglasila tiskovno postavo in je rekla, da je vsled te postave oseba sv. očeta postavljena v ednake razmere, kakor oseba kralja posebno, kar se tiče hujskanj k napadu na papeža in njegovega osebnega razžaljenja sploh. Tudi poslanci na papeževem dvoru imajo one iste pravice, kakor poslanci pri drugih vladah in njih razžaljenje se bode ostreje kaznovalo.

Novičar.

(G. dr. Muršec Jože,) iskren rodoljub, bivši profesor verozakona na viši realki v Gradcu, je prosil za penzijo, katero so mu dovolili, in ob enem se mu je tudi izrekla zahvala za njegovo večletno delovanje.

(Frančiškanski profesorji) v Novem mestu so vendar prisegli na ustavo.

(G. dr. Vincenc Kljun) dvorni svetovalec in še Bog vé kaj vse. Na Dunaju se je pred kratkim vršila pred deželno sodnijo velika pravda o zadevah družbe za vvarovanje in izvažanje blaga, pri kateri so se godile velike goljufije. Tožen je bil načelnik družbe Auspitzer in tudi dr. Kljun je bil za pričo poklican pred sodbo zato, ker je bil Verwaltungs-rath pri tej družbi. G. Auspitzer je pri tej priložnosti o Kljunu tako zanimive in grozne stvari pripovedoval, da se zdaj njegovi tovarši dvorni in ministerialni svetovalci posvetujejo, kaj jim je storiti proti takemu tovaršu. Morebiti ne bodo hoteli dalje ž njim vred služiti. Kranjski veliki posestniki morajo pa res zdaj prav ponosni biti, da imajo tako imenitnega zastopnika, čegar židovstvo se zdaj po vseh časnikih raglaša.

(† Štefan Kočevar.) Spet smo prisiljeni s žalostnim srcem naznaniti dragemu našemu narodu, da mu je pred kratkim neusmiljena smrt vzela vernega sina. Št. Kočevar, sin dobroznanega in izvrstnega rodoljuba dr. Kočevarja v Celju, je namreč po dolgi hudi bolezni umrl v 24. letu svoje starosti. Bil je doktorand pravoslovja. Obžalujemo domovino, obžalujemo očeta, obžalujemo vso rodovino, ki je zgubila tako nadepolnega mladenča. Bog mu daj večni mir.

(Slovenska realka v Gorici) se ni dovolila. Mi Slovenci pač nikakor ne moremo dobiti svojih šol, temuč z našimi denarji zmirom plačujemo ptuje šole. — Lepa ravnopravnost.

Učiteljska služba.

Za dvorazredno ljudsko šolo pri sv. Križu blizo Ljutomera je razpisana služba podučitelja. Dokler ne bode plača učiteljev po novi postavi vredjena, bo podučitelj dobival na leto 50 gold. plače in 48 gold. pripomoči od deželnega odbora, brezplačno stanovanje in oskrbovanje. — Prosilci, ki znajo dobro oba deželna jezika, se naj oglasijo pri okrajnem šolskem svetovalstvu v Ljutomeru najkasneje do konca novembra 1870. leta.

Okrajno šolsko svetovalstvo v Ljutomeru 21. okt. 1870.

H a a s, l. r.

c. k. okrajni glavar kot predsednik.

Zahvale.

Štejem si za dolžnost izreči javno zahvalo slavnemu generalnemu opravilstvu

zavarovalno društvo „VICTORIA“

ki je moj kvar, kterega mi je napravil o genj 28. septembra t. l., taki in popolnoma pripoznal ko sem ga naznanil, in meni že tudi danes, po ognju napravljeno škodo popolnoma izplačal z 4159 gold. 43 kr. Za to ravno tako hitro kakor vljudno postopanje se ne zahvaljujem samo omejenemu društvu, temoč ga tudi zavarovalnemu občinstvu prav vroče priporočam.

Gyüre 6. oktobra 1870.

Aron Frid. Püchter.

Za natančno, brez vsakega odbitka izplačano povrnitev vse škode, katero mi je napravila strela, izrekam tukaj svojo srčno zahvalo zavarovalnemu društvu „VICTORIA“ in si štejem za dolžnost, zarad občne koristi priporočati prav vroče to zavarovalno društvu vsakemu posestniku.

Lind pri Velikoven.

Andreja Pogačar.

Janez Perlonig, Janez Wirth, priče.

Podpisani se čuti ugodno prisiljen izreči dolžno zahvalo slavnemu zavarovalnemu društvu „Victoria“ za hitro in popolno povrnitev škode, koja ga je zadela po ognju, in ob enem tudi priporočati to društvu vsim, za zavarovanje proti ognju.

Laški trg, meseca oktobra 1870.

Seb. Oiks.

Tržna cena pretekli teden.	V Varaž-		V Mariboru		V Celju		V Ptuj	
	dinu							
Pšenice vagan (drevenka)	4	44	4	75	5	20	4	40
Rži	3	54	3	50	4	—	3	70
Ječmena	3	—	3	15	3	50	3	20
Ovsa	1	90	1	90	2	30	2	—
Turšice (koruze) vagan	2	58	3	70	3	40	3	—
Ajde	2	50	3	—	3	50	2	50
Prosa	2	80	2	95	3	50	2	80
Krompirja	1	25	1	70	1	30	1	—
Govedine funt	—	20	—	27	—	26	—	26
Teletnine	—	24	—	30	—	26	—	26
Svinjetine črstve funt	—	30	—	28	—	26	—	26
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	9	—	10	50	8	50	11	50
" 18" "	—	—	6	30	—	—	—	—
" 36" mehkih "	4	—	—	—	6	20	7	50
" 18" "	—	—	4	60	—	—	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	—	80	—	60	—	50	—	80
" mehkega "	—	50	—	50	—	45	—	70
Sená cent	1	20	1	80	1	70	2	20
Slame cent v šopah	1	76	1	60	1	—	1	60
" za steljo	1	—	1	20	0	70	1	—
Slanine (špeha) cent	44	—	42	—	40	—	38	—
Jajec pet za	—	8	—	10	—	10	—	10

Napoleondor velja 9 fl. 78 kr. a. v.

Ažijo srebra 120.—.

Narodno drž. posojilo 67.20.

Loterijske srečke.

V Trstu 29. oktobra 1870: **17 82 30 68 23**

Prihodno srečkanje je 12. novembra 1870.